

Asia: VN/26649/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta Kansalliseksi metsästrategiaksi (KMS2035)

Luku 2: Toimintaympäristö

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 2: Toimintaympäristön muutos

ks. kohta "Muuta kommentoitavaa"

Luku 3: Tahtotila

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Visio - Kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille

ks. kohta "Muuta kommentoitavaa"

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Strategiset päämäärät ja tavoitteet

ks. kohta "Muuta kommentoitavaa"

Luku 4.1 Hankesalkku ja 4.2 Kärkihankkeet

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 4.1: Hankesalkku ja 4.2: Kärkihankkeet

ks. kohta "Muuta kommentoitavaa"

Muuta kommentoitavaa

Muuta kommentoitavaa

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja tulla kuulluksi metsästrategian valmistelussa.

THL tarkasteli metsästrategiaa kansalaisten hyvinvoinnin näkökulmasta, joka on esillä strategian visiossa "Kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille". Hyvinvointinäkökulmaan liittyvät erityisesti toimintaympäristön muutosta käsittelevän luvun osiot "2.2.3 Väestörakenne ja arvomuutokset", strategisten päämäärien kohta "3.2.2. Metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja monipuolisessa käytössä" sekä toimeenpanon kärkihankkeista "4.2.1 Metsien kasvu" sekä "4.2.3 Metsäalan uudistuminen".

Strategiassa on tunnistettu väestörakenteen muutokseen liittyviä lähtökohtia (luku 2.2.3). Näistä metsien virkistyskäytölle erityisen olennaisia ovat ikääntyminen sekä kaupungistuminen. Strategiassa tuodaan lisäksi esille, että luonnon virkistyskäytöllä tiedetään olevan yhteys terveyteen ja hyvinvointiin ja että virkistyskäyttö painottuu asutusalueiden lähimetsiin.

Metsien virkistyskäytön hyvinvointinäkökulma tulee myös selvästi esille strategian kokoavassa visiossa sekä yhdessä sen neljästä päämäärästä ”Metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja monipuolisessa käytössä”. Näihin päämääriin nähden virkistyskäyttö ja siihen liittyvät terveyshyödyt eivät kuitenkaan tule kovin voimakkaasti esille esitetyissä hankesalkuissa ja niiden toimenpiteissä.

Salkussa 4.2.1 käsitellään metsien kasvua ja saavutettavuutta. Metsien saavutettavuutta tavoitellaan kasvun ja tieverkoston kehittämisen kautta. THL haluaa nostaa esille, että virkistyskäytön kannalta olennaisempi toimenpide olisi turvata jo olemassa oleva metsäpinta-ala asutuksen lähellä. Saavutettava lähiluonto on erityisen tärkeää ikääntyneille, joiden määrä Suomessa kasvaa. Kaupungistumisen ja kaupunkien laajenemisen sekä täydennysrakennuksen myötä lähiluonnon määrä ja saavutettavuus on vaarassa heikentyä yhä useammalla suomalaisella iästä riippumatta.

Salkussa 4.2.3 käsitellään metsäalan uudistumista, ja tässä keskeisiä toimenpiteitä ovat nuoriin kohdistuvat toimenpiteet sekä metsä- ja luontopalveluiden sekä metsien virkistyskäytön ja luontomatkailun edistäminen. Näihin liittyen THL haluaisi tuoda esille kaksi näkökulmaa:

1) Kohderyhmänä nuoret on perusteltu metsäalan koulutuksen houkuttelevuuden lisäämiseksi, mutta mikäli tavoitellaan metsien käytön ja metsäkultuurin ymmärryksen kasvamista, lapsuuden luontokokemusten edistämällä voi olla merkittävämpi rooli. Merkittävää on myös, että kansainvälisen tutkimuksen valossa lapsena luonnossa enemmän aikaa viettäneet ulkoilevat myös aikuisuudessa muita useammin sekä heillä on vähemmän mielenterveysongelmia sekä lapsuudessa että aikuisuudessa. Lapsuuden luontokäynneissä taas aiemmin mainittu saavutettavuus kodin lähellä korostuu, sillä lasten liikkumismahdollisuudet kodin ulkopuolella ovat rajatummat kuin aikuisilla.

2) Toimenpiteessä ”Toteutetaan metsä- ja luonto-palveluyrittäjyyden kasvuohjelma” mainitaan ekosysteemipalveluiden markkinalähtöisen liiketoiminnan kehittäminen ja arvottaminen. Myös luontomatkailuun liittyvässä tavoitteessa painotetaan liiketoimintapotentiaalia. Pelkästään markkinalähtöisyyttä painotettaessa riskinä on, että paikalliset virkistys- ja kulttuuriarvot sekä ekologiset arvot sivuutetaan. Esimerkkinä tällaisesta voi olla johdannossa sivuttu saamelaiden kotiseutualueilla tapahtuva liiketoiminta. Ekosysteemipalveluihin liittyvän liiketoiminnan lähtökohtina olisi markkinalähtöisyyden ohella hyvä huomioida ekologisten ja kulttuuristen arvojen kunnioittaminen.

Pasanen Tytti

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL - Terveysturvaajat/Ympäristöterveys